

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduna Tryckeri Aktieförlag.

N:r 40 (407)

Fredagen den 4 oktober 1895.

8:de årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Ut ifnningstid:	Annonspris:
Idun ensam kr. 5:—	Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonparellerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:—	Allm. telef. 6147.	Träffas sällkrast kl. 2—3.		För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modetid., månadsuppl. > 3:—	Prenumeration sker å alla post-	Redaktionssekr.: <i>J. Nordling.</i>	Lösnummerpris 15 öre	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben > 3:—	anstalter i riket.		(lösn:r endast för kompletteringar.)	Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Susen Emilia Rydberg.

Jag känner ingen skönare sångarhyllning af en son åt en moder, än den som Viktor Rydberg inflettade i den härliga dikten »Träsnittet i psalmboken». Under den första gudstjänst han bevistade, sedan han, som skolgosse i Jönköping, fått sin första psalmbok, försänker han sig, med högtidsstämdt sinne, i betraktandet af ett träsnitt i denna bok. Detta träsnitt, som föreställde kung David spelande harpa, var »i konstväg ett underligt ting». Men gossens »andaktsbäfvande fantasi» belade den suddiga grunden med glänsande färger.

*Hvad safir-ängar
och blåa berg!
Kung Davids strängar
Ha solens färg.
Från harpan springa
där gnistor ut,
som tona och klinga
och dö till slut
i orgelböljers väldiga dån.
Till harpans slag
hörde jag
rösten af Isaïs krönte son.*

Han såg skaror af saliga,

*af lärkors mängd
ett jublande tåg
till salig ängd,*

sväfva kring tinnarna af
Salems tempel.

*Och där, och där!
Jag ser det grant,
där vinkar en kär,
en väl bekant,
en härligt klar*

*och skär gestalt,
den döda som var
en gång mitt allt.
Jag flyger att hvila i hennes
famn,
att sänka varm
till modersbarm
min längtans bäfvande lär-
kehamn.*

Psalmen tog slut, orgelströmmen stannade, träsnittet var färglöst som förut, templet stod där mörkt och kallt, och barnet saknade sin moder överallt.

*Hon var där väl,
hon var nog när
min barnasjäl,
men sågs ej där,
den älskade uppenbarelse,
och hjärtat frös
i modertlös
och vinglös stackars varelse.*

Dock,

*när molnet flytt,
kom ljus på stund
i lynnet på nytt
och i korets rund.
Jag tänkte på henne,
som nyss jag sett,
och kände vi tvänne
voro ett.*

Så stark var Rydbergs kärlek till sin moder — hvilken han förlorade redan vid ännu ej fyllda sex år —, så innerligt hängaf han sig åt tanken på och minnet af henne, att han vid många tillfällen, särskildt i afgörande ögonblick af sitt lif, tyckte sig se henne i lefvande gestalt.

Från vetenskaplig syn-

Kunde vi läsa våra ovänners hemliga historia, så skulle vi i hvars och ens lif finna sorg och lidande nog för att afväpna vårt hat.

H. W. Longfellow.

punkt innebära dylika visioner ingenting öfverraskande eller oförklarligt. Trovärdiga berättelser om sådana finnas i mängd, och Rydberg var blott en af de många stora och ryktbara personligheter, som på detta sätt trott sig hafva fått uppenbarelser.

* * *

Åren 1876—78 höll Rydberg offentliga föreläsningar i Göteborg. Till dessa beredde han sig alltid med yttersta omsorg, bl. a. genom att nedskrifva hvarje ord han skulle säga och genom att noga genomläsa sitt koncept. Auditoriet hade således ej att frukta några ofrivilliga pauser hos föreläsaren eller några stammande försök att återtaga en förlorad tråd i framställningen. Men en gång — sannolikt på våren 1878 — öfverraskades dessa föreläsningars åhörare af att se mannen i katedern för några ögonblick komma af sig. Orsaken till denna händelse blef aldrig bekant för en större allmänhet. Men enskilda vänner erhöilo af Rydberg själf förklaring på det skedda.

Då han vid nämnda tillfälle en gång blickade ut i föreläsningrummet, tyckte han sig se en syn, som kom honom att glömma allt annat i världen: för hans ögon tedde sig lifs lefvande hans moder. Hon befann sig invid en i salen närvarande ung kvinna, med hvilken Rydberg några få gånger sammanträffat i den familj, där han under största delen af sin Göteborgstid betraktades och behandlades som medlem.

Om min hågkomst ej sviker, plägade Rydberg, då han med mig talade om denna vision, tillägga, att gestalten hade genom någon särskild åtbörd ledd uppmärksamheten på den unga kvinna, som ej långt därefter blef hans trolofvade och sedermera hans hustru.

I min samling af Rydbergiana har jag funnit ett stycke af en tidning för den 16 Maj 1878. Under rubriken *Viktor Rydberg om visioner* berättas där, att denne ett par veckor förut hade slutat den serie offentliga föreläsningar som han hållit i Göteborg — i hvilka föreläsningar redogjorts för bl. a. synfenomenerna — med en undersökning af »visionerna», »synerna», som oftast uppenbara sig på synsinnets område, men till hvilka motsvarigheter finnas äfven på de öfriga sinnen. I en därpå följande redogörelse för nämnda undersökning heter det om en art af visioner, att de bero på »ett förlopp inom själen själf, hos hvilken en minnesbild uppdyker eller en föreställning reproduceras med så utomordentlig styrka, att minnesbilden eller föreställningen verkar inifrån på sinnesverktygen ungefär på samma sätt som om ett verkligt föremål utifrån gjort det.»

* * *

En dag i slutet af Augusti 1878 gifvo *Susen Emilia Hasselblad* och den redan då som författare vidt frejdade *Viktor Rydberg* hvarandra sin tro. Denna ej blott för de två, utan äfven för vetenskapen och skaldekonsten betydelsefulla handling inträffade å det hennes föräldrar tillhöriga vackra Bångsbo, ej långt från Särö, i Halland. Några veckor därefter tillkännagafs förlofningen, på vid sådana tillfällen öfligt sätt, för fränder och vänner. Brölloppet firades den 14 Mars 1879 i Göteborg, hemma hos brudens föräldrar.

Denna dag utgjorde för båda dessa makar ingången till en period af äktenskaplig lycka i högre mening. Förbundet ingicks å ömse sidor af kärlek, högaktning och förtroende; det fortgick utan minskning i, men väl med stegring af dessa känslor.

Men Viktor Rydbergs hustru hade icke dess mindre en både svår och ansvarsfull uppgift att fylla. Den adle forskare och skald som stod vid hennes sida hade i allmänhet blott föga intresse och sinne för yttre värf. Hur skulle också denne vidfamne i allt hvad som angår lifvets och evighetens kardinalfrågor kunna få tid att, såsom vanliga människor, ägna omsorg jämväl åt ekonomiska och andra hvardagliga bestyr.

I alla sådana ting måste Viktor Rydbergs hustru vara hans ständiga och oafåtligt vaktsamma försyn. Hon måste så att säga ikläda sig hans löften och förbindelser, bevara dem i minnet och tillse, att de blefvo fullgjorda. Också brukade Rydberg, när han ville rätt kraftigt och eftertryckligt försäkra någon om att ett af honom gifvet löfte skulle infrias, gifva hänvisning på sin hustru såsom den egentliga ansvarshafvanden. Hon måste likväl också tillse, att skaldens löften ej blefvo för många, för stora eller rent af omöjliga att uppfylla. Ty Viktor Rydbergs ömsinhet, godhet och hjälpsamhet kände snart sagdt inga gränser. Att kunna eller tro sig kunna hjälpa, trösta och glädja, men ej vilja göra det ingick ej i hans tankegång. Likväl kom äfven han i beröring med åtskilliga af de ty värr alltför många, som finna sig oförhindrade att missbruka godhjärtade och hjälpsamma människors tid och offervillighet.

Framför allt låg dock makt därpå, att Viktor Rydbergs maka förstod honom, hyste intresse för samt följde och med kärlekens osjälviskhet deltog i hans andliga verksamhet: hans forskning, hans tänkande, hans andes flykt i skaldefantasiens rymd. Hon förstod ock som ingen annan att dela sin makes bekymmer och dymedelst borttaga hälften af deras tyngd, dela framgångarna och glädjen och därigenom göra dem dubbelt sköna. Till daningen af de litterära alster, som under mer än 16 års tid framföto ur den formfulländande språkkonstnärens lärdoms- och tankevärld bidrog hon, oändligt mycket mer än någon annan, genom att bereda honom ett hem och ett hemlif, som motsvarade alla hans önsknings och behof, och som han därför blef allt mera ovillig att lämna, t. o. m. när det gällde besök hos släktingar och vänner, i hvilkas sällskap han trufdes och fann sig väl.

Rydberg talade ofta med stolthet och innerlig förnöjelse om sin förträffliga »sekreterare» och »bibliotekarie».

De som stodo Viktor Rydberg nära veta, att hans maka var i allo vuxen sin uppgift. De känna ock, att bland hennes första åligganden som hustru ingick sjuksköterskans såsom ett af de förnämsta. Vid den tid då Rydberg firade sitt bröllop, var nämligen hans hälsa mycket långt ifrån tillfredsställande. Men hans hälsotillstånd blef allt bättre, hans lynne allt mera jämnt, förnöjdt, ungdomligt och spänstigt, själfva anletsdragen vackrare och mera talande.

Men äfven de som stodo långt utanför fa-

miljens vänkrets och som aldrig sett Viktor Rydberg och visste litet eller intet om hans hustru, kunde ur mängden och arten af Rydbergs skrifter från tiden efter 1879 draga slutsatser i fråga om denna senare. Jag behöfver blott nämna, att till denna period höra bl. a. de allra flesta af dikterna, »Undersökningar i germanisk mytologi» och »Fädernas gudasaga», »Vapensmeden» och »Varia», samt påminna därom att han under nästan hela denna tid höll offentliga föreläsningar (de flesta utgifna), som togo den ojämförligen största delen af hans tid i anspråk.

* * *

Inför en sorg sådan som fru Susen Rydbergs står trösten stum. Men upplyftande och stärkande måste dock för henne det minnet vara att under en lång följd af år hafva utöfvat inflytande på och stått närmast en man, till hvilken just de goda och ädla i vårt folk blickade upp såsom en af de bästa och ädlaste och såsom den ypperste tolken af deras djupaste känslor.

Vetenskapen och konsten ägna ett innerligt tack åt den blida kvinna, som nu sitter i sina minnen och sin sorg på det stilla Ekeliden.

* * *

Susen Rydberg är utgången ur en af Göteborgs bästa familjer. Hennes fader var grosshandlaren i Göteborg *Frits Victor Hasselblad* (död för ett par år sedan). Modern är dennes efterlevande maka, *Sanna Kjellberg*. Af och genom dem fick denna dotter, liksom hennes syskon, en synnerligen omsorgsfull uppfostran. Sina skolstudier gjorde hon i den berömda helpension, som grundlades och i många år leddes af frökarna *Hilma* och *Emelie Zander* och som under sin början var förlagd till den Ehrenborgska egendomen Bårarp, i Halland. När denna pension flyttades till Partilled, nära Göteborg, medföljde Susen Rydberg dit och åtnöt där ett par års ytterligare undervisning.

Nils Linder.

Det å första sidan meddelade porträttet är utfördt efter en fotografi från fru Rydbergs förlofningstid. Något senare har ej kunnat erhållas.

* * *

Till Professorskan Susen Rydberg.

*N*yss i skymmande höstetiden
budet kom ifrån Ekeliden,
sorgebudet, som har i vemod
vida, vida kring landet gått.
Fager villa står tyst och öde,
allting sörjer den store döde,
han, den väldige harpolekar'n,
han, den härlige sångärdrott!

Aldrig mer öfter fält och ängar
ljuden gå från de gyllne strängar,
aldrig mera han sjunger för oss
hvad han djupast har känt och bäst —

*så vi hviska! — och så vi klaga,
att den lyktat, hans ljusa saga.
Ack, hvad skall icke du då känna,
som en gång han i kärlek fäst!*

*Du, som var i hans hjärta bofast,
du, som stått vid hans sida trofast
under alla de gångna åren,
vän och värmande, ljus och blid,
du, som helt under sorg och gamman
hade vuxit med honom samman,
alltse'n dess han en gång dig funnit
uti solfager ungdomstid!*

*Du, som vittnat hans andes strider
under tyngande, mörka tider,
du, som sett hvad som ingen, ingen
utomstående nånsin såg —
du, som skådat de öde slätter,
där han vandrat i långa nätter
fram i sökande kamp och undran,
fram med längtande själ och håg!*

*Du, som sett dessa ljusa lunder,
där han diktat i stilla stunder,
där i aningsfull, tyst förbidan
blidt i drömmar han satt försänkt,
där han härligt på harpan lekte
toner fram, hvilka örat smekte,
där han biktat i helig tjusning,
havad hans hugstore ande tänkt!*

*Du, som varit hans ro, hans trefnad
i hans växlande, långa lefnad —
ack, hvad har du i dessa dagar
— lämnad ensam här kvar — ej känt!
Dock — där hän öfver Ekeliden
skimrar blidt i den mörka tiden
klart ett sken från de ljusa rynder,
hvar till porten nyss stod på glänt.*

*Du ej sörjer, som dessa plåga,
hvilka ljusnande hopp ej äga,
ty du vet, att din väg skall enas
sist med hans uti evig vår —
och du vet, att hans vackra minne
gömmes här uti hoarje sinne —
göms i kärlek och tro, så länge
än ett skälfoande hjärta slår —
En svensk kvinna.*

Högre bildning och kvinnlighet.

Af
Hanna Kamke.

Det är en ganska vanlig iakttagelse, att den kvinnliga ungdomen nu för tiden saknar det behag och den finhet i seder och skick, som utmärkte deras mödrar och mormödrar. Om detta gäller i allmänhet,

så gäller det dock tyvärr ofta äfven om de flickor, af hvilka man på grund af deras högre bildning kunnat vänta något helt annat.

Undantag finnas ju, men det är förunderligt, att intelligensens utbildning, hos kvinnan åtminstone, så ofta sker på skönhetsinnets bekostnad. Vi vilja här ej alls tala om de lyckligtvis nu mera ej ofta förekommande kvinnliga karrikatyror, som mena sig böra visa sin högre andliga ståndpunkt genom en misslyckad efterhärming af manlig klädedräkt och manligt sätt samt därvid glömma, att kvinnosakens målsmän ej afse att förvandla kvinnor till män, utan att höja kvinnan, så att hon, trogen sin egen natur, står jämsides med mannen.

Nej, det är om de många unga, eljes präktiga flickor, som oaktadt sin högre uppfostran visa en förvånansvärd simpelhet i åthäfvor och uttryck. Det ser ofta nästan ut, som om de menade, att deras intelligens och kunskaper inte skulle bli rätt uppskattade, om de ej i sitt yttre hade något visst utmanande och själfsväldigt. Det är inte den glada uppsluppenheten vi fördöma, den må gärna ungdomen ha, dess öfverdrifter ge sig med åren, men ett simpelt, oskönt språk och sätt är fördömligt och måste utrotas, eljes blir den fula vanan natur.

Man kan inte gärna föreställa sig en obehagligare företeelse än en ung flicka, som kommer med långa, karaktiga steg, slängande armar, själfsväldigt kastar sig ned på en stol, så att det knakar, lägger upp armarna på bordet och börjar en konversation, kryddad af kraftord och ofina uttryck, oftast hämtade ur det s. k. »pojkspråket». Ehuru flickan förvärfvar samma bokliga bildning som gossen, så behöfver hon väl ändå ej tillägna sig hans olater, utan bör väl snarare föregå honom med godt exempel.

Det är ju kvinnan, som skall förfina och förädla umgängeslivet, antingen detta nu rör sig i trängre eller vidare kretsar, men visar hon i sitt eget uppförande, att hon ej tar det så noga med goda tonens fordringar, då har hon ej rätt att förvånas, om ynglingen i hennes närvaro försmår att beflita sig om ett städat språk och ett bildadt sätt. Just detta, att den manliga ungdomen genom den verkligt bildade kvinnans fina, måttfulla uppträdande helt naturligt uppfordras att iakttaga finhet och måtta, gör, att de unga männen omedvetet lära sig att ställa större fordringar både på sig själfva och andra.

När den högre intellektuella uppfostran en gång lyckats att bibringa, ej blott kunskaper, nu ofta mer eller mindre ofruktbara, utan ock den sinnets förädling, som instinktmässigt ryggas tillbaka för allt rätt och oskönt, då har hon gått ett stort steg framåt, ty där verklig kunskap finnes i förbund med en lefvande håg för det goda, där saknas ej heller kärlek till det sköna. Och det är ju dit uppfostran ytterst skall syfta, att dana helgjutna karaktärer, personligheter, som äro allsidigt utbildade och mäktiga att göra en god insats i lifvet, hvilket ej är möjligt, om intelligensen utvecklas på de öfriga krafternas bekostnad.

Det kan ju tyckas, som om det yttre skickets samt språkets ans och förfining blott vore en oväsentlig del af uppfostran, och som om man ej hade rätt att fästa sådan vikt vid och döma så strängt om yttre ting,

men då det yttre återspeglar och ger en bild af det inre, så kan man ju af sedernas bristande finhet med tämligen stor säkerhet sluta sig till en viss inre råhet. Det vare dock fjärran från oss att vilja påstå, att det ej också kan finnas en yttre finhet, som blott är täckmanteln för sinnets naturliga brister, men då afkastas detta hölje också, när en sådan person tror sig saklöst kunna göra det. Det är ej en ytlig bildnings fernissa vi fordra, utan den förfining i seder, som är det naturliga uttrycket för den inre harmonien.

Barn.

För Idun af Axel Wallengren.

Solljuset, som silar varmt och ymnigt ned mellan de lummiga grenarne i Humlegårdens buskager, bildar små dallrande solfläckar här och hvar på den kortklippta gräsmattan eller den gråa mullen. Det är vid middagstiden, arbetarne gå hemåt, tyst samtalande med hvarandra, ännu trötta efter förmiddagens släp och slit i den mörka verkstaden, längtande hemåt, till mat och hvila.

En enstaka gammal herre går då och då förbi mig, där jag sitter på bänken med min bok. Han går sakta, stöder sig tungt på sin käpp och betraktar med en främmande, liksom oförstående och frånvarande blick de små barnen, som leka i grushögen vid rundeln under buskarne. Både deras ålder och deras sysselsättning tyckes vara honom allt för fjärran. Han har synbarligen gjort upp sin räkning med lifvets fröjder och sorger för längesedan... Jag ser, hur han försiktigt och långsamt sätter sig ned på en bänk längre borta. Han vecklar omständligt upp en tidning, läser ett par minuter, lägger den därpå ifrån sig och sjunker med halfslutna ögon in i en slags vegetativ, halfdrömande tillvaro, ur hvilken de förbigående endast för ett kort ögonblick förmå uppyrka honom...

De små barnen, som leka i grushögen, äro mestadels flickor — såväl »sämre» som »bättre mans barn», såsom det vackra och inhemska kastskillnadsordet lyder! Men här i hufvudstaden förmärkes denna högviktiga skillnad åtminstone icke på deras hufvudbonader: ingen af de små flickorna bär »schalett» eller »kläde», detta osköna och formlösa tygstycke, som aldrig kan sitta rätt, utan alltid glider oordentligt åt sidan. Alla ha hatt, från den lilla, rosenröda babyhatten med skära, hängande sidenband, till den likkistsvarta och fula hattskrällan af billiga stråflåtor.

Medan barnens vårdarinnor sitta i förtroligt samspråk på bänkarne rundt omkring, gräfva de små i sanden med en allvarlig min, som om det gällde att öfverträffa Vabergets befästningskonst. Ett litet trindt, ettårigt klädesbylte, ur hvilket man endast ser ett par stora blå ögon titta fram, gräver med en träpinne, nästan lika stor som hon själf, ett hål rakt ned i grushögen, med en förfärlig ifver, som om det gällde att fortast möjligt komma till jordens medelpunkt. Plötsligen ryckes hon från sitt Herkulesarbete af sköterskan, som tycker att det är tid gå hem. Den lilla släpas bort, allt under det hon uppger ett skärande tjut af hjärtessorg och ideligen kastar förtviflade

blickar bakåt på sitt ofullbordade mästerverk, som nu skoningslöst raseras af en annan baby . . .

Jag sänker åter blicken ned i boken, och småningom försvinna alla ljud utomkring mig, jag hör ingenting annat än de hviskande röster, som tala till mig ur bokens blad, än tungsint allvarliga, än groteska, än bedjande, än obevekligt hårda. Jag är långt, långt ifrån Humlegården och dess små barnaidyller, midt inne i en af det mognade lifvets stora dramer, där barnaskrattet förklingar ohörtdt som fågelkvitter i stormen . . .

Med ens känner jag någonting lent och mjukt som en fjäder vidröra mitt ansikte och ser upp. En liten flicka i blå bahytt står framför mig och ser på mig med stora, leende bruna ögon, medan hon med en liten knubbig hand försöker smeka min kind. Hon är ensam, och hon har behof af att meddela sig med någon. Och då griper hon i bröstmogen kvinnlig ömhet efter det första lefvande väsen hon ser. Men jag misstänker starkt, att om där hade funnits en stor hund att tillgå, hade hon först slösat sin ömhet på honom, ty mellan hundar och barn existerar ett mycket gammalt och intimt frimureri.

Den lilla afbryter sina ömhetsbetygelser och gör förtviflade bemödanden att krafla sig upp till mig på bänken. Då det icke vill lyckas hennes korta ben att äntra upp på bänkens Chimborazzo, riktar hon på mig en vädjande blick, som endast en jaguar skulle kunnat emotstå. Jag faller till föga och lyfter henne under furstliga hedersbetygelser upp på bänken, där den lilla prinsessans första göra är att lägga ett litet smutsigt finger i den uppslagna boken.

Hastigt räddar jag »lifvets stora dram» och räcker i stället fram min käpp. Prinsessan fattar den, men låter den genast falla ned på jorden. Detta är synbarligen för henne ett synnerligen lyckadt skämt, ty hon ger luft åt sin tillfredsställelse i ett högljudt skratt.

Därpå börjar hon att berätta en besynnerlig historia för mig med orden »toto» och »tote» och andra kinesiska trollformler. Jag förstår icke mycket kinesiska, men låtsar som jag gjorde det och lyckas synbarligen i mitt djärfva bedrägeri, ty hon ser helt belåten ut och börjar en — antagligen ny — historia, med precis samma ord. Till belöning för min kinesiska språkkunskap ger hon mig därpå en handfull sten och grus, som hon hela tiden hållit omsorgsfullt förvaradt och hoppessadt i sin ena hand.

Men nu får hon syn på sin sköterska och släpper sig handlöst ned från bänken. Under sin språngmarsch faller hon tvänne resor, men står åter upp — utan att skrika, hvilket ännu mer styrker mig i min förmodan, att hon är en liten stoisk kinesisk prinsessa, upphöjd öfver all feg klagan.

* * *

Min väg för mig längre fram på dagen nedåt Skeppsbrokajen till. Icke spår af idyll! Endast lifvets hårda och tunga prosa! Merkurius, köpmännens gud, har hopkallat sitt brokiga garde här: trygga skeppare med röda ansikten, rastlösa, nervösa agenter, matrosor med snuggan i mun och bokhållare med pennan bak örat, sotiga kolbärare och spejande stadsbud, flitigt bråskande schåare och lazzaronartade,

halffulla schåare, pigor med paketer och bönder med kalfhudar, rynkiga apelsin-gummor och sött leende frälsningssoldater — alla göra de geschäft — eller nöja sig, helt anspråkslöst, med att se andra göra det! Såsom rättvisans symbol midt i denna vanskliga mängd och detta oroliga virrvarr tronar, oåtkomligt lugn och lugnande, en poliskonstapel af den ståtliga stockholms-certan (för att tala sjöspråk vid hamnen!): smärt, stark figur, tadelfria, blonda mustascher och officers-putsad uniform.

Hela sceneriet bär prosans prägel; visserligen en vacker, nyansfull prosa, men af idyll icke ett spår.

Dock jo! Gå blott några steg till, och du är inne i en idyll!

Ett dussin säckar kol ha lagts upp på en hög plankor, och på detta improviserade kastell har en hel besättning af små magra trasvargar från »Söder» tågat in. Barbenta, smutsiga, knappt mer än halflädda, med de mest bisarra hufvudbonader — från den lågkulliga »knallhatt»mössan till det urblekta fragmentet af en slokig filthatt —; men på samma gång också solbrända, glada och skrikande af lekens jubel så, som endast en liten barfota trasvarg kan skrika, då han får rasa fritt med ett dussin herrar kolleger.

Hvad deras lek heter, vet jag icke. De springa fram och tillbaka, hoppa upp och ned, rycka af hvarandra mössan — och slåss! Ett par parflar stå och mörbulta hvarandra ganska allvarsamt borta i ett hörn. Men åsynen af en ängslig, vilsekommen katt rycker dem genast från slagsmålet, och med ett indiantjut sätta de allesammans i väg efter det olycksaliga djuret, som upphinnes i en krok. Trots sitt fräsande och klösande öfvermannas katten, och en tom ansjovisburk fastbindes vid hans svans; hvarpå det vettskrämda kreaturet som en orkan rusar hemåt, hvarest — såsom jag älskar att antaga — en gammal mamsell med sorg och harm emottager sin misshandlade och ärekränkta älskling med kärleksfullt deltagande och söt mjölk . . .

Inga välklädda sköterskor öfvervaka de små vildarne från »Söder» i deras vårdslösa lekar. Det är dem obetaget falla ned och att slå ihjäl sig, det står dem fritt att falla »bums i kanalen». Som de små oskulderna ingalunda soffa, tror jag icke att några »änglar gå vakt» omkring dem. Det ligger helt enkelt i deras obändiga blod att strafflöst kunna leka halsbrytande lekar på sviktande timmerhögar och yttersta kanten af kajen. De äro barn ännu, men skola om några år själfva gå med i de allvarlige arbetarnes mörka led — eller klättra i handelskeppens sviktande rår under mörka och stormiga höstnätter . . .

Men i dag är det endast sommarsol och sommarglädje öfver deras lif. Deras skrik klingar skärande i tonen, men är lika klart som sparfvornes i Humlegårdens lummiga kronor, under hvilka de små rosenkindade babys leka.

* * *

Senare på dagen återigen i Humlegården. Kvällen börjar falla på och sparfvorne kvittra ursinnigt i lindarnes solgyllene top-par. Jag har slagit mig ned på en annan bänk än i förmiddags, helt nära gatan. Från smågator och gränder höres ett svagt, men ihållande sorl från lekande barn, som kommer mig att tänka på de första ljusa

och svala vårkvällarne, då just larmet från barnens lekar ute på gatan är ett osvikligt värtecken.

Dagens ljudfulla oro börjar annars att mattas af; det är endast de sista tonerna af arbetslifvets mäktiga orkester, som nu höras. De stora, rasslande arbetsvagnarne äro vid denna tid mera sällsynta; men droskorna börja rulla fram litet flitigare, förande folk utåt till Djurgården — eller till förlustelselokaler — eller till festligheter inom hus. Nöjet höjer sin spira, och arbetet sänker sin.

De »riktiga» barnen hafva slutat leka för dagen, men de vuxna bli nu som stora barn, hvilka vilja roa sig med de lekar, som anstå deras ålder: variété, punsch och musik etc. En feberaktig ifver ligger öfver de »stora barnens» gång, som är bestämmd och rask: de gå till nöjet . . .

Men hvad är det för ett plötsligt stigande oväsen, som höres från gatan? Jag blickar dit . . . En folksamling . . . En ung man i arbetskläder står där, blek och trotsig, framför två poliser, som söka öfvertala honom att godvilligt följa med dem.

»Han har stulit!» hör jag en kvinna säga halfhögt till en liten nyfiken gumma, som stannat med en mjölkkruka i ena handen och en aftontidning i den andra.

Konstaplarna förlora nu tålmodet. De rycka ett hårdt tag i den unge mannens rock och söka släpa honom framåt. Men han gör ett förtvifadt motstånd, stark som han är.

Plötsligen uppstår en orolig, böljande rörelse i hopen, som klyfves isär af någon som bryter sig väg fram till hufvudpersonerna i det lilla gatudramat.

En medelålders kvinna med ett ångestfullt och blekt ansikte störtar fram till den unge mannen och säger, högt och bråskande, utan att bry sig om omgifningen, som betraktar henne med obarmhärtig nyfikenhet: »Gå med dem, Karl, i Jesu namn gå med dem, och gör dig inte olyckligare än du är . . .!»

En plötslig förändring sker då med den unge mannen: han blir alldeles röd i ansiktet, sänker hufvudet och liksom slappnar till i hela kroppen . . . Poliserna föra honom med sig, viljelös, motståndslös, medan hopen skingras och kvinnan går sin väg, skakande på hufvudet och svepande den gråslitna schalen tätare omkring sina magra skuldror, som om hon frös . . .

»Det var visst hans mor,» säger den lilla gumman med mjölkspannen och ser efter henne med plötsligt allvar i sitt gamla, af hvardagsbekymmer fårade ansikte.

Hvardagens bekymmer . . .! Hvad voro de väl alla nu för den böjda kvinnan i gråslitna schalen, som nu höll på att försvinna borta vid hörnet, allt mindre och mindre i den mån hon aflägsnade sig, men allt större och större i mina ögon, ju mer hon höll på att försvinna?

I den korta, bråskande ton, hvarmed hon hade talat till sin olycklige son, hade där legat något af modern-sköterskans ömt befallande tonfall, af henne, som barnet alltid lyder, därför att det vet, att hon alltid har rätt. Han hade rodnat, sänkt sitt hufvud och gått sin väg, lydig som ett ertappadt barn . . .

Männe hon nu, just nu, såg hans ansikte sådant det verkligen var, eller om hon icke snarare såg det så, som det var, när han var barn och hon tog makt öfver och kär-

lek till det lilla lena, liniefattiga anlete, som tittade upp mot hennes eget, där redan lifvet ritat några djupare streck, outplånliga märken af lycka och smärta? Är icke alltid äfven den vuxna människan för modren ett litet barn, som hon måste värna om och älska — trots allt! Trots hvad de göra af ondt och af godt, trots allt som det stora hundrahöfdade (och oansvariga!) »man» säger om dem, äro de icke lika fullt för mödrarna det värnlösa, oansvariga väsen, hvars ankomst till den vanskliga världen sker mot deras egen vilja, och som därför hafva rätt till obegränsad, nästan skuldfull ömhet? . . .

Jag kom att tänka på, hvad Caserios mor sade, då man berättade, att hennes son var en mördare: »Han var så snäll, när han var liten — jag förlåter honom, säg honom det!»

Och genom en oföljbar idéassociation glider min tanke från denne själsundermålige grofarbetare till en af vår tids mest genialiske tänkare — Friedrich Nietzsche, han, som nu, barn på nytt, jollrar i sin gamla moders knä och med stapplande steg träder vägen tillbaka till barndomens oansvariga land . . .

För min inre syn delar sig i detta ögonblick mänskligheten i endast två stora grupper: mödrarna och barnen — de som älska och de som älskas.

Och för de förra har den store mystikern nya »förvandlingens lag» förlorat all giltighet. De gå genom lifvet med en syn på tingen, som gör att för dem är ett hufvud silkeslockigt och lugnt leende många och långa år efter sedan silfverstrimmorna kommit och de djupa fårorna, märkena efter lyckans och sorgens fjät. Och det är deras rätt och deras välsignelse.

—*—

Som romanbilagan

i dagens nummer måst uteslutas, komma i stället två romanark att åtfölja nästa veckas nummer.

—*—

Till Viktor Rydbergs minne.

»Från de stummas läger.»

Han eied Renheds hvide Adelsmärke,
Han eied Visdomsdybets unge Mod,
Hans store Mildhed var hos ham det Stærke,
Og selv hans Fjender sagde »Han er god.»

Helene Nyblom.

I den kör af beundran, vördnad, kärlek, tacksamhet och saknad, som uppstämtes till Viktor Rydbergs minne, då han lämnade sitt folk, som i honom förlorat sin kanske värdigaste — åtminstone sin mest värderade representant — i denna kör, som ägnades snillet, skalden, tänkaren, forskaren, konstdomaren, sedeläraren och främst den ädelsinnade mannen, hafva Nordens mest klingande röster instämt. Det är en nations ära och hälsa att prisa sina stora män, det bereder en andlig jordmån, mäktig att bära nya skördar af ädel dådkraft. Den mångstämmiga drapan vid Rydbergs graf hedrar ej blott honom, utan ock hans folk. Då Upsalastudenterna med sorgflorsklädda fanor ledsagade Viktor Rydberg på hans sista färd, besvarade de med handling hans vädjan till ungdomen. Den kom. »I purpur-skyar fläktade dess fanor.» Att de så följde honom till grafven är en symbol af, att de

på sitt sätt ämna fullfölja hans verk, hans strid för ljuset.

Det finnes i Rydbergs rika och helgjutna personlighet sidor, som oaktadt mängden af nekrologer dock blifvit jämförelsevis mindre framhållna, och som det främst tillhör *kvinnorna* att uppskatta och prisa. Viktor Rydberg förenade i sin storslagna karaktär ej blott mannens, utan ock några af kvinnans bästa egenskaper. Ett franskt ordspråk säger: »il a les défauts de ses qualités», men så var ej förhållandet med Rydberg. Hos honom fanns en sällsynt utsluta hvarandra. Renhet och godhet hafva alltid betraktats som kvinnoidealets mest värderade dygder. Dessa karaktärsdrag voro också framträdande hos Rydberg, men förenade med mankraften och »mannaviljans quantum satis». De ökade den tjuskraft, med hvilken hans väldiga och älskliga personlighet hänförde och höjde samtiden och den beundrade ungdomen.

En dagfrisk renhet utmärker Rydbergs dikter. I dem finnas drag af Franzénska sångmöns oskuld och innerlighet, adlade af antikens stränga marmorskönhet. Stycken sådana som »De badande barnen», »Elfvän till flickan» och »Kysen» utgöra några få exempel härför. Och knappt har väl någon skald gifvit skönare uttryck åt kärlekens och medlidandets solidaritetskänsla än han.

»Så skall det starka på sin skuldra taga och bära genom farorna det svaga.»

Med samma värme skildrar han skaldens uppgift att förhålliga människohjärtats ädlaste känslor.

»Han sjunger makens kärlek till en maka, en systers hulda ömhet för en bror och hur den svagaste är gudastor, när han har lärt att älska och försaka.»

Allmänt är känt, hur svårt Viktor Rydberg hade för att uttala det lilla ordet *nej!* — ett ord som grusat så många förhoppningar. Som för eget lidande skydde hans sympatiska natur tillbaka för allt, som kunde tillfoga andra någon smärta. Godhet parad med kraft, renhet förbunden med fint estetiskt sinne, denna sällsynta karaktärens sammansättning utgör en hufvudkälla till Rydbergs välde öfver sin samtid.

Kvinnorna, arbetarne och de många beroende och svaga, som intaga de nedre stegen på samhällstrappan, d. v. s. nationens flertal har särskildt orsak att älska och ära Viktor Rydberg. Hans medlidande kärlek och omutliga rättvisa hafva gjort honom till en väldig kämpe att föra de betrycktes talan. Ingen har såsom han i Den nya Grottesången med ordets ljungeld träffat samtidens mäktigaste tyrann: mammonsdyrkan. Men det var i den medlidande kärlekens äsja, som de glödande pilarna tillspetsades.

Kanske är det först framtiden förbehållet att hos den skönhetsälskande skalden rätt uppskatta värdet af en renhet, fri från alla grumlande tillsatser, från alla eggande uttryck af dessa lidelser, som besudla det personliga lifvets innersta kärna, och som förgöra nationerna. Kvinnorna, som under årtusenden offrats eller offrat sig för dessa lidelser, som ofta förnedrats till redskap för deras tillfredsställelse, de hafva dubbel anledning till tacksamhet mot en skald, som ehuru estetiker till själ och hjärta, dock aldrig med ett ord, en hänsyftning burit bränsla till passionens våld, en skald som målade skönheten så himmelsk, att jordisk

lusta vid dess åskådning förbyttes till ren kärlek.

Också hade Viktor Rydberg fått på sin lott den ovärderliga lyckan att bäras på ädla kvinnors händer. Med vördnad och kärlek talade han om sin tidigt bortgångna moder, och under lifvets viktigaste stunder tyckte han sig skönja hennes ledande hand. Kvinnliga vänner ägde han många; och den, som stod hans hjärta närmast, hans hängifna hustru, förenade hos sig en makas och en moders ömhet. Kvinnlig kärlek har ägnats honom i rikt mått. Ingen svensk skald torde så länge som han lefva i tack-samt minne hos Sveriges kvinnor.

Eva Fryxell.

—*—

»Fru Misstänksam.»

*T*i känna henne litet hvar — och det vore en välsignelse, om hon också lärde känna sig själf. Hon är en i många afseenden förträfflig kvinna, en god maka och moder, som sköter sitt hem exemplariskt; ur dessa och många andra synpunkter finns intet att anmärka mot henne — *men* . . .

Ty ett sådant finnes, som i åtskilliga hetslefrades ögon gör henne till ett hår af en viss potentat, men jag, som hör till de lugna, vill blott skissera innebörden af detta *men*.

Fru M. hör icke till de öfverdrifvet nyfikna, men då hon får veta något eller höra något, vet hon att taga vara på hvarenda smul och så att säga läsa mellan orden. Ja, hon är tankeläderska.

Det är tilläventyrs de mest triviala saker, frågan rör sig om, men fru M. låter icke lura sig af den skenbart oskyldiga ytan. Ett litet illparigt leende krusar hennes läppar, hon förstår nog, att det låg en hund begraven litet hvarstans under det där.

Hon märkte på blotta tonfallet, att kongl. sektern menade ironiskt, då han talade om sådana där personer, som arbetat sig upp af egen kraft. Det var en pik åt ingen annan än hennes egen man, och hon antyder för en väninna, att den där kongl. sektern, så hyggelig han än förefaller, icke burit sig riktigt korrekt åt, ty . . . etc., etc.

Under tiden går kongl. sektern så oskyldig i det berörda hänseendet som det barn, hvilket föddes i natt.

Men fru M. gräver ännu ett litet grand i minnet af hans samtal, och si, hennes möda lönas med fyndet af ett halftjog förtäckta anspelningar, som hon först ej lagt märke till. Sade han inte så och så? Jo visst gjorde han det, åh, nu förstod hon alltför väl den försåtliga dubbelmeningen — hå hå, ja ja, hvad världen ändå är ond!

Kongl. sektern går kanske som bäst och slår på stora trumman till fru M:s pris. Ja, han tyckte verkligen, att hon var en liten rar människa, så förekommande och uppmärksam.

»Hon kan den charmanta konsten att åhöra,» säger han belåten. »Såå, kongl. sektern tyckte det, jojo!» låter det under ett besynnerligt småleende från några damer.

Kongl. sektern, som lägger märke till det besynnerliga leendet, känner sig i en hast olustig och frågar, hvad herrskapet egentligen menar.

»Åh bevars, just ingenting . . .» — hvilket naturligtvis absolut bekräftar hans misstanke, att något är på sned.

Och nu *vill* han veta sanningen, var' så go', mina damer! Damerna titta på hvarandra . . . »Hvarför inte?»

»Ser kongl. sektern,» säger en af dem i en blidt förebrående ton, »fru M. har visst stött sig på vissa insinuationer, som ni i ett samtal med henne låtit undfalla er —»

»Insinuationer?» Kongl. sektern står som fallen från skyarne. Han beger sig på färsk gärning till fru M. och affordrar henne med rättfram höflighet en förklaring.

»Åh, för all del, det är ingenting — bara prat!» Fru M. sveper sig i ett hölje af fraser, och kongl. sektern kommer ingen vart med henne, ehuru han nu är tvärsäker på, att det varit »ugglor i mossen».

»Det var ju inga farliga insinuationer, visst inte,» försäkrar fru M. med en liten suck af kristlig fördragsamhet.

»Insinuationer — men hvilka insinuationer?» utbrister kongl. sektern något hetsigt.

»Jag säger ju, att det inte var några insinuationer att tala om,» utbrister i sin ordning fru M. med en liten hvass rodnad på kinderna. »Jag behöfver inte stå till svars inför kongl. sektern för allehanda löst prat, som jag inte käns vid. Då kongl. sektern själf inte vet med sig något ondt, så är ju allt bra.»

Förargad går kongl. sektern sin väg, fru M. triumferar i medvetandet att ha gifvit den där herrn en ordentlig lexa, och väninnorna tro ännu i dag, att han på något sätt förplumpat sig inför fru M. Ryktet härom går kanske vidare, vederbörligen utbroderadt och stängande en och annan dörr för den unge mannen.

Det märkliga är, att fru M. verkligen på fullt allvar *tror* på sina ledsamma fynd. Det är icke af elakhet, utan af pur inbillningssjuka hon gör sina uträkningar af hvad den och den kan ha menat med det och det. Hennes fantasi är alltid i rörelse i misstänksamhetens riktning och hon hänger upp sig på det allra oskyldigaste lappri uti ett samtal. Det är som en vurm hos henne att leta upp förargliga hänsyftningar och ana försåtligt underförstådda meningar.

Därför, Gud nåde den, som t. ex. hugnats med en bjudning till hennes hem och inte i hvarje ögonblick är på sin vakt! — Ja, det hjälper knappt att vara det.

Hennes gäst bemötes på det älskvärdaste, aftonen förflyter angenämt, och då han går sin väg, medför han det trefligaste intryck, nöjd både med familjen och sig själf.

Sangviniker! Om du bara från det där tillfället kunde erinra dig ett och annat, innan det litet längre fram på okända omvägar och till oigenkänlighet utstyrdt slungas tillbaka i ditt häpnande ansikte!

Minns du, hur du, skärande af en ostskifva, talade om, att ingen ost kunde jämföras med den från ett mejeri i din hembygd — det skulle du aldrig gjort! Ty du har därmed, när allt kommer till allt, på ett mycket opassande sätt kritiserat fru M:s hela mathållning — hennes hittills som ypperligt ansedda bord. Åh, hon såg nog det satiriska löjet i din mungipa, då du skar af osten . . .! Och på tal om toaletter, något som du naturligtvis för resten inte begriper ett grand, upplyste du, att du inte tyckte om ljusblått till mörkt hår — du borde vetat, att just frun i huset brukade begagna en klädning af denna färg till promenaddräkt och att detta — ty aha, du hade nog sett henne i den! — måste uppfattas som en ganska giftig pik . . .

Snart får du veta det där och mycket mera till, men så väl maskerad och oåtkomligt, att det torde gå med dig som med kongl. sektern, om du rusar åstad och affordrar en förklaring.

Sista gången jag träffade fru M., föll jag i ohjälplig onåd. På uppmaning att beskrifva ett visst fruntimmes utseende gjorde jag detta sannfärdigt, tilläggande, att hon såg nästan obehagligt lärd ut med pince-nez'en på den spetsiga näsan. Jag förutskickar genast den anmärkningen, att jag aldrig sett eller ens hört talas om fru M:s äldsta dotter. Men tro mig eller icke — efteråt fick jag af några personer veta, att jag enligt fru M:s mening med full afsikt på det gemenaste kritiserat hennes Leontine's utseende! Hon tror det nog fortfarande och har lyckats att i åtskilligt godt folks tankar göra mig till ett slags spyfluga.

Fru M. kan icke afhålla sig från att tätt och ofta göra sina undersökningar och slutledningar äfven för andras räkning. Det är en hjälpsamhet, som kommer rätt stora obehagligheter åstad, så välment den tvifvelsutan är.

Hon har åhört ett samtal mellan fru X. och fru Y. När den senare gått, vänder hon sig till fru X.

»Vet ni, min lilla vän, jag kan inte underlåta att göra er uppmärksam på ett visst yttrande, som fru Y hade . . .»

»Hvad då?» frågar fru X förvånad.

»Det kanske kan tyckas ogrannlaga af mig . . . men inte skulle jag, om jag vore i ert ställe, tåla dylikt . . .»

»Men hvad i all världen var det då för ett yttrande?»

»Hon talade med ett sådant förakt om plankstrykare — hon vet dock, att er farbror var artist . . .»

»Åh, det var väl aldrig hennes mening!» utbrister lilla fru X med rodnande kinder. »Omöjligt!» Men misstänkens ogräsfrö är nu en gång inkastadt i hennes själ, och det gror måhända till en skörd af bittert missförstånd och fiendskap mellan de förut goda vännerna.

— — Fru M. finnes här och hvar, i den stora och den lilla världen, hon är ingen vanlig, simpel bakdanterska, som med vett och vilja gör ondt, tvärtom hon är själf-rättfärdigheten i egen hög person, som tror sig göra mycket godt i sanningens tjänst och alltså ha en ädel mission att fylla.

Det är att hoppas, att hon verkligen till sist fyller en mission: att blifva genomskäddad och inför både sig själf och alla andra reducerad till sin rätta valör, så att äfven denna typ af frättsvamp på umgängeslivet så småningom må oskadliggöras. *Erny.*

Fredrika-Bremer-förbundets sjuk-kassa.

Å Fredrika-Bremer-förbundet för snart 11 år sedan stiftades, stod redan på dess program bildandet af en sjuk-kassa. Nyttan af själfhjälps i dess olika former hade allt mer och mer gjort sig gällande inom alla områden, men ännu saknades dock tillfälle för den bildade kvinnan, som arbetar för sitt eller de sinas uppehälle, att försäkra sig om hjälp under sjukdomens dagar. För att afhjälpa denna brist, bildades år 1887 förbundets sjuk-kassa, sedan det bestämda

antalet medlemmar antecknats, och har kassan alltsedan varit i oafbruten verksamhet och framåtskridande.

Sjuk-kassans ändamål är att lämna penningunderstöd åt de delägare, som af sjukdom äro oförmögna till arbete. Denna sjukhjälp utgår med 1:50 om dagen. Årsafgiften växlar mellan 12—17 kr., beroende af åldern vid inträdet. Tillträde till kassan äga lärarinnor och de kvinnor, hvilkas lefnadsställning med afseende på sjuklighetsförhållanden ej är ogynnsammare än lärarinnans. Medlemsantalet utgjorde vid 1894 års slut 238. Under de 8 år sjuk-kassan varit i verksamhet, har vid 400 tillfällen sjukhjälp lämnats till 186 medlemmar för sammanlagdt 12,150 dagar, med ett belopp af ungefär 17,300 kronor. I synnerhet under influensaepidemierna har kassans hjälp i hög grad anlåtats. Af flere välvilliga gifvare ha vid olika tillfällen större och mindre gåfvor emottagits, och särskildt i år har kassan kommit i åtanke, då fru Benedicks testamenterat densamma 5,000 kr.

Genom de många, som fått åtnjuta understöd från kassan, har man erfarit dess stora nytta och välsignelse, och för mer än en af dessa har den erhållna sjukhjälp utgjort den enda inkomsten under sjukdomens bekymmersamma dagar. Visst är ock, att det för hvarje bildad kvinna, som är beroende af sitt arbete, bör vara både en plikt och ett behof att bereda sig hjälp vid inträffande sjukdomsfall. I hälsans dagar kan ej bättre besparing göras än att ordna för de dagar, då man beröfvas förmågan att tørtjåna och i stället får vidkännas dryga utgifter. Skulle det fast otroliga inträffa, att man aldrig behöfver anlita kassan, må man då gärna offra sin tack-samhetsgård för åtnjuten hälsa till förmån för dem, som ej äro lika lyckligt lottade. Ty det är ju det stora i sammanslutningens idé, att på samma gång som man hjälper sig själf, hjälper man äfven andra.

Upplysningar om sjuk-kassan erhållas å Fredrika-Bremer-förbundets byrå, Stockholm, där alla förfrågningar om densamma beredvilligt besvaras.

Från Iduns läsekrets.

Ett ord om platser mot »fritt vivre».

I Idun har ofta klandrats, att unga flickor få nöja sig utan lön, då de först komma ut i världen. Det är många, som anse detta för mycket orätt, men jag tror att saken bör skärskådas bättre, innan denna dom fälles.

En ung flicka, som nyss slutat sin skolgång, är ej i allmänhet duglig att fylla en plats som lärarinna. Det första året hon har sådan plats, blir för henne ett ganska viktigt läroår. Hon måste lära sig, huru hon skall lära andra, och ofta är detta bra mycket svårare, än hon tänkt sig det. Därför borde hon vara nöjd att få komma mot »fritt vivre» första året, ty hon borde inse, att hon ej kan fylla sin plats, så att lön kan fordras. När undervisningsvana förvärfvats, blir det en annan sak, då, men först då, kan lön begäras. Det kostar ej så litet att inackordera sig, och bör väl vara en god sak att betala inackorderingen med undervisning. Min åsikt är, att lön ej bör begäras för det första året, en ung flicka försöker sig som lärarinna.

Om man tänker efter, huru på alla banor äfven andra läroår fordras än skolåren, innan lön kan erhållas, så hoppas jag alla skola medge, att en ung, opröfvad lärarinna är tillräckligt betald med »fritt vivre».

Tänk på de unge män, som studerat i många år och ändå ofta få vara i tjänst lång tid, både utan lön och »fritt vivre».

Ingar.

Ur notisboken.

De kvinnliga telegrafisternas pensionsring har särskildt varit på tal vid nu pågående möte af fullmäktige i telegrafverkets pensionskassa. Fullmäktige erkänna att rättvisan kräver en förbättring af de kvinnliga telegrafisternas ställning inom pensionsinrättningen, men ha under nuvarande förhållanden endast ansett sig kunna tillstyrka den förbättring, att, på grund af sjukdom, fyllnadspension må kunna inträda fem år tidigare än hvad som är stadgadt (95 sammanlagda lefnads- och tjänsteår).

I sammanhang därmed blef fullmäktige att ingå med framställning, att telegrafstyrelsen måtte söka utverka fyllnadspension jämväl för de tidigare afgående telegrafisterna.

Tjuugu år vid nålen. Fröken Augusta Lundin, den kända stora stockholmsmodisten, hade i måndags afton bjudning i sitt hem för sina arbeterskor. Anledningen var, att förestånderskan fru Maria Werelius arbetat i affären i 20 år. Fröken Lundin öfverlämnade till fru Werelius en penninggåfva, hvarförutom festföremålet fick mottaga åtskilliga presenter af sina kamrater. Den enkla högtidligheten bar i allo prägel af hjärtlighet och gemyt.

Ellen Jolin, den talangfulla akvarellisten, befiner sig för närvarande på en studieresa i Spanien, där hon flitigt sysselsätter sig med att måla de intressanta arkitekturföremål, på hvilka detta land är så rikt.

»Solen i Karlstad». Helt visst bör det roa våra läsarinor att erfara, hur det bekanta ordspråket: vacker som solen i Karlstad, fått sin upprinnelse. För längesedan bodde i Karlstad en mamsell Eva Lovisa Holtz, född 1739 och död 1818, i lång tid gästgifverska därstädes, med namnet Holtza. Om henne berättas, att hon i yngre år varit en ovanlig skönhets och vacker som en dag, som man säger, hvadan hon ock fått, så länge hon lefde och ännu, det allmänna, ej just förolämpande, vedernamnet *Sohla i Karlstad*.

En kvinnlig Afrikaforskare. Till Liverpool ha kommit underrättelser om en engelska, miss M. H. Kingsleys forskningar i västra Afrika. Miss Kingsley, som är brorsdotter till den berömda romanförfattaren Charles Kingsley, begaf sig 1893 från England till S:t Paul-de-Loanda för att studera botanik och entomologi i denna trakt af Västafrika. Efter att hafva tillbragt någon tid i Old Calabar, begaf hon sig till Gabon och därifrån till Lambarene, där hon stannade i flere veckor vid den protestantiska missionsanstalten. Hon för sedan till N'Djole och vidare till Jalaguga. I N'Djole höll hon på att drunkna i vattenfallen, där hennes båt tre gånger kantrade. Doktor Massan länade henne i Gabon sin slup »Lafayette», med hvilken miss Kingsley utforskade Coriscoön. Hon torde snart komma till Kamerun, där hon ämnar fortsätta sina studier.

Om fröken Consuela Vanderbilt, hvilken nyligen blifvit förlofvad med hertigen af Marlborough, berättas engelska tidningar att hon är 25 år gammal, högväxt, mörk och blyg till sitt sätt. Hennes hals är lång, och smickrare jämföra henne med prinsessan af Wales. »För det halsband, hon bär om sin hals, skulle Kleopatra ha sålt sin odödliga själ.»

Giftermålet skall äga rum i denna månad i New-york. Hertigen har från England erhållit en mängd lyckönskningstelegram, bl. a. från prinsin af Wales och lord Lansdowne. Efter bröllopet skola hertigen och hans unga gemål företaga en resa genom Europa, på hvilken brudens moder, fru Vanderbilt, skall beledsaga dem.

Som det säges, får fröken Consuela, likt alla dottrar af Vanderbiltka familjen, 10 millioner dollars i hemgift, en summa, öfver hvilken hon under sin lifstid äger att uteslutande förfoga. Hertigen får 3 millioner dollars.

Meddelande. Vi hafva ombetts meddela, att författarinnan till den nyligen utkomna boken »Tysta djup» ej är den fröken Anna Roos, som är ordförande i K. F. U. K.

Teater och musik.

Kungl. operan återupptog i måndags Masseners opera »Navarresiskan». Titelrollen, som under förra säsongen utfördes af fröken Holmstrand, hade nu öfvertagits af fru *Linden*, hvars framställning alltigenom präglades af dramatiskt lif och glöd. Särskildt gjordes slutscenen i andra akten, då Anita blir vansinnig, med gripande sanning. I vokalt hänseende ligger partiet ock bra för fru L:s stämma, hvars varma och sköna djuptoner här äro af synnerlig effekt. Framställningen följdes ock med spändt intresse af publiken, hvilken både för öppen ridå och naturligtvis ännu mera efter andra aktens slut i blom- och applåder hembar den omtyckta och framstående konstnärinnan en hyllning, som innebar åtskilligt mer än ett bifall för aftonen. Utbytet af hr Ödmann mot hr *Bratbost* i Araquils parti var föga lyckligt, hvaremot hr *Nygrens* Remigio ingalunda kom oss att sakna hr Hansen. Kören i refrängen till Bustamentes soldatvisa bör gå hurtigare. De vackra belysningseffekterna i början af andra akten gingo delvis förlorade. I öfrigt gick operan på det hela taget ganska bra.

Södra teatern skulle som i går (torsdag) begynna sin säsong med uppförandet af tvänne nya stycken, nämligen »I skymningen», svenskt original, samt »Fruarna Shackleton», fars i 3 akter, öfvers. från engelskan. Under inöfning att gifvas är operetten »Stor Mogul».

»Min kompanjon.»

Af *Olga Wohlbrück*.

Öfvers. för Idun af *J. Nordling*.

»O, hur skönt, hur härligt är ändå inte lifvet!» utropar den lilla frun jublande och kastar sig om sin herres och mans hals.

»Mycket skönt,» medger mannen, »mycket skönt och härligt... en smula dyrt bara.»

»Fy, så futtigt att tänka på pengar, då du inte borde tänka på något annat än mig och åter mig,» bannar hon och hotar med sitt ringprydda lilla finger.

Och i nästa ögonblick griper hon ånyo tidningen, som hon nyss lagt ifrån sig, och läser än en gång med af tillfredsställelse darrande stämma:

»... Ett verkligt uppseende väckte på börsbalen bankir Tandrup's unga och sköna fru; den dyrbara toaletten lär forskrifva sig från en stor Pariserfirma...»

»Gör det dig inte stolt, Andreas, säg?»

»Då det nu gläder dig så synnerligen, min älskling, så...»

»Ja, och uppmuntrande är en sådan där tidningsnotis... rysligt eggande. Jag har redan de allra praktfullaste idéer för mina nya toiletter. Till min kusins bal t. ex. tänker jag...»

»Men, Alice, hvem kan då bara tänka på sådant där lappri...»

»Lappri... säger du lappri?»

»Bli nu inte genast förgrymmad, lilla vän... det menar jag ju inte, men ser du, vi äro unga ännu och med allt vårt välstånd dock inga millonärer, därför måste vi inrätta oss en smula där efter; jag talar inte om inskränkningar... Och sedan... när... ja, när vi inte längre äro ensamma, då ha vi plikter och ansvar, då...»

Alice rodnar lätt och ler för sig själf. Så lyfter hon sina vackra, bruna ögon, strålande af fuktig glans, och smyger sig intill mannens arm.

»Ack, ja, Andreas... det blir en säll tid... jag tänker också därpå. Då jag går förbi Babybasaren, blir jag alltid stående utanför skylt-fönsterna och beundrar de små utstyrlarna. Hvilka saker de ha där... jag har redan gjort mitt val. Naturligtvis måste alltsammans vara af fin battist med spetsar...»

Förstämde låter Andreas sin arm sjunka.

»Vi ha också andra plikter än att välja utstyrl...»

»O ja, det vet jag nog... Jag vet mycket väl hvad som passar sig, och jag kommer inte att älska mitt barn mindre, för att det hvilar i battist i stället för i groft linne.»

Härtill ges intet att invända, och Andreas går sin väg med ett kort, men vänligt: »Adjö, nu måste jag gå på kontoret.»

Han ler, medan han ger sina ordres och mottar sin korrespondens, och kan knappast gifva

sig till tåls, förrän han åter är hemma. Där väntar honom en liten öfverraskning. På hans skrifbord står en förtjusande bronsstatyett af Barbedienne.

»Den var så vacker — jag kunde omöjligt slita mig ifrån den,» sade Alice leende, »och då for jag direkt hem, rafsade ihop alla mina hushållspengar, for tillbaka och köpte statyetten... inte för min egen räkning, nej, åt dig, förstår du, åt dig! Nå, hvad säger man nu?»

Hon räcker honom med en smeksamt graciös rörelse handen till kyss och förvånas, att han bistert rynkar ögonbrynen.

»Har jag nu åter gjort en förskräcklig dumhet?» frågar hon sakta.

Och då mannen icke svarar henne, smyger hon, som ett bannadt barn, med sänkt hufvud till bordet och öser för soppan. Ej ett ord blir sagt. En ängsligt högtidlig tystnad råder. Efter middagen reser sig den förgrymmade mannen och försvinner i sitt rum, så går han ut, utan att ta afsked af Alice. Det har hon nu, för att hon ville göra honom en glädje! En sådan småsak! De där par hundra kronorna kunna väl inte ruinera honom. Hon är nästan upprörd! Nå, hon skall nog ersätta honom summan. Hon far till sin far. Det är sent, och hon kommer en smula olägligt. Han är i soarétoalett, och det doftar starkt af parfym om honom.

»Hvad står på, min stumpa?» frågar han, och då han märker de rödgråta ögonen, tillägger han godmodigt: »Hvad har han förbrutit?»

I flygande fart berättar Alice om sitt inköp och om hur illa mannen upptagit detsamma.

»Vet du, pappa, det är outhärdligt! Du måste ge mig de där tvåhundra kronorna, ja, det gör du ju, lilla, rara pappa?»

Hon smeker hans pussiga, vissna kinder och ser helt bedjande på honom med sina vackra ögon. Hon vet, att han nu kommer att sticka handen i sin vänstra bröstficka, ta fram sin plånbok och halft leende, halft bannande ge henne de blå sedlarna. Men nej, intet af allt detta sker. Han vänder sig bort en smula trumpen och brummar:

»Gör mig ledsen, kära barn, men för ögonblicket är jag själf inte vid kassa. Fyrtio, femtio kronor kan jag väl alltid ge dig — se här! Men gå nu, barn, gå... man väntar på mig. Och så: din man har rätt. Att så där alldeles ösa ut pengar behöfs inte. Man hittar dem inte på gatan, må du tro. Man får anstränga sig ganska grundligt för att förtjäna dem, ganska grundligt... förstår du?»

Alice står som förstenad; hon ser på sin far, som om plötsligt en främmande man stode inför henne. Mekaniskt stoppar hon guldmynten i sin lilla sköldpaddsbörs, mekaniskt ger hon honom den sedvanliga afskedskyssen och skyndar så hem, så fort hon kan. Ja, hon föresätter sig det nu, hon skall spara, spara alldeles förskräckligt... Hon skall gå förbi alla butiksfönster med slutna ögon, hon skall alltid åka för att inte duka under för frestelserna att bli stående utanför fönsterexpositionerna.

Några år förgå. Alice Tandrup är en öfverlycklig mor; hennes lilla dotter hvilar, som hon drömt sig det, i en sky af battist och bär en underbar liten kappa af hvit ottomane med fjädergarnityr... korteligen, allt är som Alice önskat sig det. Men sparsamhet har hon icke lärt under tiden. Föresatser därtill fattas henne icke, men då hennes far åter synes ha glömt sin långa, en gång hållna moralpredikan och alltid beredvilligt ger efter för den unga fruns små och stora önskningsar, så kommer det just aldrig längre än till föresatserna. Då drabbas Alice med ens af ett hårdt slag; hennes far dör. Hans död är så plötslig, så oväntad, att den lilla frun ej kan värja sig för en uppskakande känsla af rysning, så mycket mer som hon hört, att fadern på sista tiden gjort olyckliga spekulationer. Tillfälligtvis får hon läsa i en tidning — densamma, som för några år sedan meddelat hennes triumf på börsbalen — att hennes far intet lämnat efter sig annat än ett glänsande möblemang, hvars försäljning väl finge täcka begrafningskostnaderna, om ej den bortgångne ägt nära anförvanter.

Tandrup öfverraskar sin unga fru, just som hon med tårsköljda kinder läser tidningsnotisen. Han är mycket blek och rycker tidningen ur hennes hand, men hon slår bägge armarna om hans hals och snyftar öfverlyd.

»Den stackars pappa! Och jag som alltid trodde, att han var rik!»

»Han förtjänade mycket, men det är inte detsamma...»

Han vill tillägga ännu något mer, men den unga kvinnan gör honom så ondt med sin smärta,

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstades lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan.
Riks- och Allm. telefon.

att han endast drar henne fastare intill sig och tillhviskar henne tröstande ord.

* * *

En dag, just som Alice kommer hem med »lillan» från en spatsertur, stiger Tandrup oförmodadt in i rummet. Han är allvarsammare än vanligt, öfver hans eljes så öppna, vänliga ansikte ligger ett drag af fast beslutsamhet.

Alice ser honom i spegeln, nickar gladt och löser floret från sitt rosiga ansikte. Men Tandrup besvarar ej som annars hennes hälsning med ett leende. Han tar sin hustrus hand och för henne till en stol, så säger han allvarligt, med sänkt stämma: »Kära Alice, jag har ett viktigt meddelande att göra dig och ber dig noga höra på mig.»

»Ja, ja, jag hör, Andreas, men säg ut det fort, ty jag måste kläda om mig till middagen hos...»

»Hvad jag har att säga dig, är inte mycket. Det låter affatta sig i få ord. Våra utgifter måste nu ändtligen betydligt inskränkas. Affärerna gå... inte bra, och jag har näst ta mig en kompanjon.»

»Han sätter väl ändå in pengar i affären,» menar Alice lågmäldt.

»Han sätter in pengar i affären — visserligen, men endast under det formliga villkoret, att jag håller utgifterna för mitt privatlif inom det strängt nödvändiga gränser.»

»Hvad angår det honom?» brusar Alice upp.

»Det är hans villkor,» svarar Tandrup bestämdt. Alice rycker på axlarna och biter nervöst i snibben af sin spetsnäsduk.

»Hvad heter då din kompanjon?» frågar hon slutligen med skälfvande munvinklar.

»Hans namn får jag inte yppa, hvarken för dig eller någon annan. Han är min hemlige kompanjon.»

»Så? Och hvad menar din hemlige kompanjon med det strängt nödvändiga?» frågar hon, nu i högsta grad upprägt.

»Det skall jag efter hand säga dig. Framför allt måste vi afstå från vårt logeabonnemang på operan, så få vi inte ge mer än högst två bjudningar om året, slutligen...»

»Slutligen skall hvarenda glädje, hvarenda

nöje förbjudas mig, inte sant? Säg då så gärna rent ut, att vi skola lefva som fattiglappar.»

»O, nej, endast som förståndiga människor utan större förmögenhet.»

»Du förtjänar ändå så bra, Andreas...»

»Din far förtjänade också mycket, mitt barn, men har det hindrat, att han dog fattig som en kyrkrätta? Betänk, om jag faller ifrån, om du och barnet...»

»Ack, hvem vill tänka sig något så förfärligt! Om det skulle hända, då vill inte heller jag ha något mera, hör du, alls intet mer här i lifvet!»

Hon slingrar armarna om hans hals och pressar sitt af tårar fuktiga ansikte mot hans skäg-giga kind.

* * *

Ett nytt lif begynner nu för Alice, som hon tycker: ett lif af de hårdaste umbäranden. Hennes önsknings förklinga som suckar i ödemarken. Till och med den vanliga tre månaders sommarresan har måst inskränkas till en sex veckors badsejour. Hennes toaletter sys visserligen fortfarande hos en skicklig sömmerska, men levereras ej från någon första rangens modeskräddare. Barndräkterna måste sys hemma, med hjälp af en syjungfru. Den stackars lilla frun förefaller sig själf som en afsatt drottning.

Om hon åtminstone bara visste, hvem som var mannens kompanjon! Denna olidliga människa, som hade kommit för att förbittra hela hennes lif! Hennes man nämner aldrig hans namn, och främmande vågar hon ej fråga. Ty hennes man påstår, att det skulle skada hans affär, om man visste, att han tagit sig en bolagsman.

Förgäfvets mönstrar Alice alla herrar, som tala med Andreas, ingen vill motsvara den bild, hon gjort sig af detta odjur.

Mången gång hänger hon sig om mannens hals och tigger och ber om något, som — hon vet det själf så väl — endast vore en öfverflödig lyxutgift. Hennes man talar till henne som till ett litet barn.

»Du vet, Alice, hur gärna jag ville uppfylla hvarje din önskan, men min kompanjon har mig helt och hållet i sin hand. Han skulle aldrig tillåta en sådan utgift, och om han finge veta,

att jag begått en dylik dårskap, vore det slut mellan honom och mig.»

* * *

Alice är redan en vuxen dotters moder. Då träffar ett plötsligt, ett oväntadt slag de två kvinnorna. Alice är änka. Under de första dagarna af dof förtviflan tänker hon på intet annat än den oerhörda förlust, hon lidit.

Knappt en timme före sin död har hennes make, vaknande ur dödsdvalan, öppnat sina ögon och mumlat: »Var lugn... min kompanjon... där i skrifbordslådan finns ett bref...»

Det är aftonen före begrafningen. Alice sitter vid kistan med ett bref i sin skälfvande hand. Hon läser det vid skenet från de fladdrande begrafningsljusen.

»Min älskade Alice!

Då jag är död, är det på tiden att säga dig namnet på min kompanjon, hvilken du under min lifstid gjort så bitter orätt. Om du nu ej får lära känna några bekymmer, om du och vårt barn kunna gå till mötes sorgfria dagar af ett tryggadt välstånd, så har du honom att tacka därför — min hemlige kompanjon. Han stiger med mig i grafven, men du skall dock alltjämt förmäna välsignelsen af hans inflytande, ty hans namn var detta: *tanken på din framtid!* —»

Brefvet glider ur hennes hand, och hon själf sjunker, i öfversvallande smärta, men fylld af brinnande tacksamhet, på knä vid den öppna kistan.

* * *

Innehållsörteckning.

Susen Rydberg; af Nils Linder. (Med porträtt). — Till professorskan Susen Rydberg; af *En svensk kvinna*. — Högre bildning och kvinnlighet; af *Hanna Kamke*. — Barn; för Idun af *Axel Wallengren*. — Till Viktor Rydbergs minne; »från de stummas läger», af *Eva Fryxell*. — Fru Misstänk-sam; af *Erny*. — Fredrika-Bremer-förbundets sjuk-kassa. — Från Iduns läsekrats: Ett ord om platser mot fritt vliv; af *Ingar*. — Ur notisboken. — Teater och musik. — »Min kompanjon»; skiss af *Olga Wohlbrück* — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Tvåstafvigt ord, bekant för alla,
Som sjömansyrket känna till. —

Två villkor för att salig blifva.
Två medel för att komma öfver
Det vatten, som åtskiljer stränder.
Två ting, som kusken reder till
Åt hästen, mot hans aftonvila.
Material vid gårdsgårds byggnad.
En blomma skön och doftande.
Vid smörgåsbord ett vanligt tilltugg.
En mindre brukningsdel på landet.
En aftonrätt, snart sagdt alldaglig
I torftigt hem, men äfven bruklig
I rik mans hus, då helger stunda.
Offentlig samlingsplats i städer.
Barbariskt straff, afskaffadt nu.
Så nämnes ljuf, behaglig flicka.
Försåt för fångst af råf och vargar.
Hvad är hos sångarn som förtjusar?
Hvarur utströmmar tjusningsmedlet?
En flod uti Italien?
Och en i norra Asien?
Ett lystringsord till häst att stanna.

Initial-charad.

Af initialerna till de nedan beskrifna orden sammansättes ett ord, som utgör gätans lösning.

1.

Än är jag stor, än liten — någon gång
Så bräcklig att man helst vill mig undvika.

Än är jag hög och lätt, än platt och trång,
Men nyttig båd' för fattiga och rika.
Ja, vatten öfver hufvut' kan den få,
Som mig förutan vill till målet nå.

2.

Hur ginge det med allt maskineri,
Hur kombineradt än det mände vara,
Om icke jag fick vara med däri.
Det skulle gnissla, gnissla fasligt bara.

Vill man för öfrigt också något ha
Att gå »som smordt», så är jag ganska bra.

3.

Hur säll den är, som vid sin toalett
Får räkna mig bland sina prydnads-smycken,
Jag lämnar osagdt, ty det är ej rätt
Att så förråda andras hjärtetycken,
Men ett jag vet — när man privat
mig bär,
Så är för ägaren ibland jag kär.

Mitt hela.

I forna dagar än jag okänd var,
Man efter kunskap då fick gå och törsta,
Men fastän tryckt jag är i våra da'r,
Och bunden äfven, skall man dock
ej neka
Att jag kan vara både god och rar
Och räkna mig bland tidens makter största.

S. L.

Paragram.

(Ny idé.)

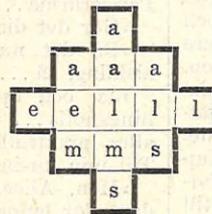
Om nedanstående ord utbytas med andra ord af närsläktad eller motsatt betydelse, t. ex. dryck — lilja = mat — ros (matros), så erhållas fyra nya ord, hvilkas begynnelsebokstäfver bilda ett namn, som enligt

samma regel motsvara orden: på fjäder.

- 1) ut — korande — flit.
- 2) han — borste — kloroform,
- 3) pendyl — örn — fjärl.
- 4) aldrig — snål — sval.

Pirsvel.

Diamantgäta.

Mitt första sitter i mitt tredje och äter mitt andra.

Maj.

Tjugu inkapslade geografiska namn.

Har Zackarias varit inne i staden i dag? Ja, en stund, men hann — översksam är han aldrig — att köpa en ost i saluhallen, en kilo karameller, såpa, risgryn, korinter och ett par marzipangrisar. Gick ej ut landsvägen, ty orkanen hven öfver mon; tog skogsstigen i stället.

S. L.

Palindrom.

Ack, det män'skosläktet,
Hvad det nyckfullt är!
Bäst man är på modet,
Ingen har en kär;
För ej just så länge
Utaf vikt jag var,
Men nu är jag bortglömd,
Där jag ens finns kvar.

Omvänd är jag också
Utaf vikt minsann;
Om man har mig lofvat,
Går det icke an
Att sitt löfte bryta,
Ty i sådant fall
Skulle man förlora
Världens aktning all.

Sibylla.

Länkgäta.

(Geografiskt namn.)

- 1) Hvad man säger om en sak,
Som uti ens tycke faller.
- 2) Hvad som skett från mångt tak.
- 3) Ett förträffligt litet galler.
- 4) Man, som mången känner till.
- 5) Hälften af två knippor dill.

S. L.

Lösningar.

Logogryfen: Blåbär; ål, bål, år, bår, rå, bä, bär, blå, lä, lär.

Charaden: Solros.

Förvandlingsgätan: August Andree — finska skären; fastmansgåfva, inspektorsfru, Norrköping, sju millioner sju, kakekugns-os, aktermast, sälls-apsmänniska, kasper-teatern, ädelmod, raketstänger, efterkälke, nordsjöfiske.

Tabula magican:

5	2	11	9	4
2	10	10	1	8
9	6	2	8	6
3	12	1	8	7
12	1	7	5	6

Vokalförändringsgätan: Höns — Hans.

Aritmogryfen: Pierre Loti — Genom öken. 1) Prång, 2) Irene, 3) Egron, 4) renko, 5) Rörum, 6) Eksjö, 7) Lamek, 8) oxben, 9) tomte, 10) Irpen.

PICOTS TVÄTTPULVER »Lessive Phenix»
Öfverträffar alla andra tvättmedel!

Klorfritt!
Praktiskt!
Billigt!
25 gulmedaljer

Saljes i 1/2-, 1/3- och 1/4-kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.
Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm
Talrika ombud i landsorten.